TEISINGUMO TEISMO (penktoji kolegija) SPRENDIMAS

2016 m. birželio 9 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą — Teismų bendradarbiavimas baudžiamosiose bylose — Teisė į vertimą žodžiu ir raštu — Direktyva 2010/64/ES — Taikymo sritis — Sąvoka „baudžiamasis procesas“ — Valstybės narės nustatyta procedūra, skirta kitos valstybės narės teismo priimtam sprendimui baudžiamojoje byloje pripažinti, ir šio teismo priimto apkaltinamojo nuosprendžio įtraukimas į nuosprendžių registrą — Išlaidos, susijusios su šio sprendimo vertimu — Pamatinis sprendimas 2009/315/TVR — Sprendimas 2009/316/TVR“

Byloje C-25/15

dėl *Budapest Környéki Törvényszék* (Budapešto sostinės teismas, Vengrija) 2015 m. sausio 5 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2015 m. sausio 21 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą baudžiamojoje byloje prieš

István Balogh

TEISINGUMO TEISMAS (penktoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas J. L. da Cruz Vilaça, penktosios kolegijos teisėjo pareigas einantis Teisingumo Teismo pirmininko pavaduotojas A. Tizzano (pranešėjas), teisėjai F. Biltgen, A. Borg Barthet ir M. Berger,

generalinis advokatas Y. Bot,

posėdžio sekretorius I. Illéssy, administratorius,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2015 m. gruodžio 9 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

— Vengrijos vyriausybės, atstovaujamos M. Fehér, G. Koós ir M. Bóra,

— Austrijos vyriausybės, atstovaujamos G. Eberhard, F. Zeder ir B. Trefil,

— Europos Komisijos, atstovaujamos A. Sipos ir R. Troosters,

susipažinęs su 2016 m. sausio 20 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

* Proceso kalba: vengrų.

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2010 m. spalio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2010/64/ES dėl teisės į vertimo žodžiu ir raštu paslaugas baudžiamajame procese (OL L 280, 2010, p. 1) 1 straipsnio 1 dalies išaiškinimo.

2 Šis prašymas pateiktas *Budapest Környéki Törvényszék* (Budapešto sostinės teismas, Vengrija) nagrinėjant bylą dėl galutinio nuosprendžio, kurį priėmė kitos valstybės narės teismas ir kuriuo István Balogh paskirta laisvės atėmimo bausmė už nusikaltimą ir nurodyta sumokėti proceso išlaidas, galiojimo pripažinimo Vengrijoje.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

Pamatinis sprendimas 2009/315/TVR

3 2009 m. vasario 26 d. Tarybos pamatinio sprendimo 2009/315/TVR dėl valstybių narių keitimosi informacija iš nuosprendžių registro organizavimo ir turinio (OL L 93, 2009, p. 23) 2, 3, 5 ir 17 konstatuojamosiose dalyse numatyta:

„(2) 2000 m. lapkričio 29 d. Taryba <...> priėmė sprendimų baudžiamosiose bylose abipusio pripažinimo principo įgyvendinimo priemonių programą <...> Šis pamatinis sprendimas padeda siekti tikslų, numatytų programos 3 priemonėje <...>

(3) Galutinėje ataskaitoje dėl pirmojo tarpusavio teisinės pagalbos baudžiamosiose bylose įvertinimo <...> valstybės narės buvo raginamos supaprastinti dokumentų perdavimo iš vienos valstybės į kitą procedūras, prireikus naudojant standartines formas, kad būtų lengviau teikti tarpusavio teisinę pagalbą.

<...>

(5) Siekiant gerinti valstybių narių keitimąsi informacija iš nuosprendžių registro, teigiamai vertinami šiam tikslui pasiekti skirti projektai <...> Patirtis <...> paskatino valstybes nares toliau intensyvinti pastangas ir parodė, kaip svarbu tęsti valstybių narių keitimosi informacija iš nuosprendžių registro tvarkos supaprastinimą.

<...>

(17) <...> Tarpusavio supratimą galima pagerinti sukūrus „europinę standartinę formą“, suteikiančią galimybę keistis informacija, pateiktą vienodoje elektroninėje formoje, kurią galima nesunkiai išversti mašininiu būdu. <...>“

4 Pagal šio pamatinio sprendimo 1 straipsnį, kuriame apibrėžtas jo tikslas:

„Šio pamatinio sprendimo tikslas:

a) apibrėžti būdus, kaip valstybė narė, kurioje priimamas apkaltinamasis nuosprendis kitos valstybės narės piliečio atžvilgiu (toliau – apkaltinamąjį nuosprendį priėmusi valstybė narė), perduoda informaciją apie tokį apkaltinamąjį nuosprendį nuteisto asmens pilietybės valstybei narei (toliau – asmens pilietybės valstybė narė);

b) apibrėžti asmens pilietybės valstybės narės pareigas saugoti šią informaciją ir nurodyti būdus, kuriais turi būti atsakoma į prašymą pateikti informaciją iš nuosprendžių registro;

c) nustatyti pagrindą kompiuterinei valstybių narių keitimosi informacija apie apkaltinamuosius nuosprendžius sistemai, kuri bus kuriama ir plėtojama pagal šį pamatinį sprendimą ir vėlesnį sprendimą, nurodytą šio pamatinio sprendimo 11 straipsnio 4 dalyje.“

5 Minėto pamatinio sprendimo 4 straipsnyje „Apkaltinamąjį nuosprendį priėmusios valstybės narės pareigos“ nustatyta:

„<...>

2. Apkaltinamąjį nuosprendį priėmusios valstybės narės centrinė institucija turi kuo greičiau pranešti kitų valstybių narių centrinėms institucijoms apie jos teritorijoje tų kitų valstybių narių piliečių atžvilgiu priimtus apkaltinamuosius nuosprendžius, įregistruotus nuosprendžių registre.

<...>

3. Apkaltinamąjį nuosprendį priėmusios valstybės narės centrinė institucija asmens pilietybės valstybės narės centrinei institucijai nedelsdama turi perduoti informaciją apie vėlesnius nuosprendžių registre esančios informacijos pakeitimus ar išbraukimus.

4. Valstybė narė, pateikusi informaciją pagal 2 ir 3 dalis, atskirais atvejais asmens pilietybės valstybės narės centrinės institucijos prašymu pateikia jai apkaltinamųjų nuosprendžių ir tolesnių priemonių kopiją bei kitą su tuo susijusią informaciją, kad ji galėtų įvertinti, ar dėl tų nuosprendžių ir priemonių reikia imtis priemonių nacionaliniu lygiu.“

6 Pamatinio sprendimo 2009/315 5 straipsnio „Asmens pilietybės valstybės narės pareigos“ 1 dalyje numatyta:

„Asmens pilietybės valstybės narės centrinė institucija turi saugoti visą pagal 4 straipsnio 2 ir 3 dalis perduotą 11 straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodytą informaciją, kad ją būtų galima toliau perduoti pagal 7 straipsnį.“

7 Šio pamatinio sprendimo 11 straipsnyje „Forma ir kiti keitimosi informacija apie apkaltinamuosius nuosprendžius organizavimo bei supaprastinimo būdai“ numatyta:

„1. Perduodant informaciją pagal 4 straipsnio 2 ir 3 dalis, apkaltinamąjį nuosprendį priėmusios valstybės narės centrinė institucija perduoda šią informaciją:

a) informaciją, kuri turi būti perduodama visada <...> (privaloma informacija):
   i) informaciją apie nuteistąjį (vardas ir pavardė, gimimo data, gimimo vieta <...>, lytis, pilietybė ir, jei yra, ankstesnė (-ės) pavardė (-ės) ir vardas (-ai);
   ii) informaciją apie apkaltinamojo nuosprendžio pobūdį (nuosprendžio data, teismo pavadinimas, data, kad[a] sprendimas tapo galutinis);
   iii) informaciją apie nusikaltimą, kurio pagrindu priimtas apkaltinamasis nuosprendis (nusikaltimo <...> data ir nusikaltimo rūšis arba teisinis kvalifikavimas bei nuoroda į taikytinas teisines nuostatas); ir
   iv) informaciją apie apkaltinamojo nuosprendžio turinį, įskaitant visų pirma bausmę ir papildomas bausmes, saugumo priemones ir vėlesnius bausmės vykdymo sąlygas keičiančius sprendimus;

b) informaciją, kuri turi būti perduodama tais atvejais, jeigu ji yra įtraukta į nuosprendžių registrą (neprivaloma informacija):
   i) nuteistojo tėvų vardus bei pavardes;

ii) apkaltinamojo nuosprendžio numerį;
iii) nusikaltimo vietą; ir
iv) informaciją apie tuo apkaltinamuoju nuosprendžiu skirtą teisės dirbti tam tikrą darbą ar užsiimti tam tikra veikla atėmimą;

c) informaciją, kuri turi būti perduodama, jeigu ji žinoma centrinei institucijai (papildoma informacija):
i) nuteistojo asmens kodą <...>;
ii) paimtus asmens pirštų atspaudus; ir
iii) jei taikoma, slapyvardį ir (arba) pravardę (-es).

Be to, centrinė institucija gali perduoti bet kokio pobūdžio kitą informaciją apie apkaltinamuosius nuosprendžius, įtrauktą į nuosprendžių registrą.

2. Asmens pilietybės valstybės narės centrinė institucija saugo visą šio straipsnio 1 dalies a ir b punktuose išvardytų rūšių informaciją, kurią ji gavo pagal 5 straipsnio 1 dalį siekiant ją toliau perduoti pagal 7 straipsnį. Tuo pačiu tikslu ji gali saugoti šio straipsnio 1 dalies pirmos pastraipos c punkte ir antroje pastraipoje išvardytų rūšių informaciją.

3. <...>

Pasibaigus šio straipsnio 7 dalyje nustatytam terminui, valstybių narių centrinės institucijos tokią informaciją perduoda elektroniniu būdu, naudodamos standartinę formą.

4. 3 dalyje nurodytą formą ir kitus valstybių narių nacionalinių institucijų keitimosi informacija apie apkaltinamuosius nuosprendžius organizavimo bei supaprastinimo būdus nustato Taryba <...>

Kiti būdai yra:

a) visų priemonių, padedančių lengviau suprasti perduotą informaciją ir atlikti automatizuotą jo[s] vertimą, apibrėžimas;

<...>“

Sprendimas 2009/316/TVR

8 2009 m. balandžio 6 d. Tarybos sprendimo dėl Europos nuosprendžių registrų informacinės sistemos (ECRIS) sukūrimo pagal Pamatinio sprendimo 2009/315/TVR 11 straipsnį (OL L 93, 2009, p. 33) 2, 6 ir 12 konstatuojamosiose dalyse nustatyta:

„(2) Šiuo metu remiantis 1959 m. balandžio 20 d. Europos konvencija dėl savitarpio pagalbos baudžiamosiose bylose, informacija apie valstybių narių piliečiams kitų valstybių narių priimtus apkaltinamuosius nuosprendžius keičiamasi neveiksmingai. Todėl reikia nustatyti veiksmingesnes ir prieinamesnes keitimosi tokia informacija procedūras Europos Sąjungos lygiu.

<...>

(6) Šio sprendimo tikslas – įgyvendinti Pamatinį sprendimą [2009/315] siekiant sukurti ir plėtoti kompiuterinę valstybių narių keitimosi informacija apie apkaltinamuosius nuosprendžius sistemą. <...> Todėl turėtų būti nustatyta standartinė forma, kurią naudojant informacija būtų galima keistis vienodu, elektroniniu ir lengvai kompiuterizuotai išverčiamu būdu; taip pat turėtų būti nustatyti visi kiti valstybių narių centrinių valdžios institucijų elektroninio keitimosi informacija apie apkaltinamuosius nuosprendžius organizavimo ir supaprastinamo būdai.

<...>

(12) Šiame sprendime pateikiamos nusikalstamų veikų ir sankcijų bei priemonių kategorijų informacinės lentelės turėtų padėti atlikti automatinį vertimą ir suteikti galimybę vienodai interpretuoti informaciją, perduotą naudojant kodų sistemą. <...>“

9 Pagal Sprendimo 2009/316 1 straipsnį, kuriame apibrėžtas jo dalykas:

„Šiuo sprendimu sukuriama Europos nuosprendžių registrų informacinė sistema (ECRIS).

Šiuo sprendimu taip pat nustatomi standartinės elektroninio keitimosi informacija tarp valstybių narių iš nuosprendžių registrų formos elementai, visų pirma susiję su informacija apie nusikalstamą veiką, kurios pagrindu priimtas apkaltinamasis nuosprendis, ir informacija apie apkaltinamojo nuosprendžio turinį <...>“

10 Šio sprendimo 3 straipsnio „Europos nuosprendžių registrų informacinė sistema (ECRIS)“ 1 dalyje numatyta:

„ECRIS – tai decentralizuota informacinių technologijų sistema, kuri grindžiama kiekvienos valstybės narės nuosprendžių registrų duomenų baze. Ją sudaro šie elementai:

a) sujungimo į tinklą programinė įranga <...> kur[i] įgalina keitimąsi informacija iš valstybių narių nuosprendžių registrų duomenų bazių <...>;

<...>“

11 Minėto sprendimo 4 straipsnyje „Informacijos perdavimo forma“ nustatyta:

„1. Pagal Pamatinio sprendimo [2009/315] 4 straipsnio 2 ir 3 dalis bei 7 straipsnį perduodamos informaciją, susijusią su nusikalstamos veikos pavadinimu arba jos klasifikavimu [kvalifikavimu] teisės sistemoje ir su taikytina teisine nuostata, valstybės narės remiasi A priede pateiktoje nusikalstamų veikų lentelėje nurodytu atitinkamu kodu, kuriuo žymima kiekviena iš nusikalstamų veikų, apie kurią perduodama informacija. <...>

Valstybės narės taip pat gali pateikti turimą informaciją, susijusią su nusikalstamos veikos įvykdymo ir dalyvavimo nusikalstamoje veikoje lygiu bei atitinkamais atvejais apie visišką ar dalinį atleidimą nuo baudžiamosios atsakomybės arba apie nusikaltimų recidyvą.

2. Pagal Pamatinio sprendimo [2009/315] 4 straipsnio 2 ir 3 dalis bei 7 straipsnį perduodamos informaciją, susijusią su apkaltinamojo nuosprendžio turiniu, ypač bausmes ir bet kurias papildomas sankcijas, saugumo priemones ir vėlesnius bausmės vykdymo sąlygas keičiančius sprendimus, valstybės narės nurodo kiekvieną sankciją ir priemonę, apie kurią turi būti perduota informacija, atitinkantį kodą, kaip numatyta B priede pateiktoje sankcijų ir priemonių lentelėje. <...>

Atitinkamais atvejais valstybės narės taip pat pateikia turimą informaciją, susijusią su paskirtos sankcijos ar priemonės vykdymo pobūdžiu ir (arba) sąlygomis, kaip numatyta pagal B priedo kriterijus. <...>“

Direktyva 2010/64

12 Direktyvos 2010/64 14, 17 ir 22 konstatuojamosiose dalyse nurodyta:

„(14) Asmenų, kurie nekalba ar nesupranta procese vartojamos kalbos [nekalba procese vartojama kalba ar jos nesupranta], teisė gauti vertimo žodžiu ir raštu paslaugas yra nustatyta [1950 m. lapkričio 4 d. Romoje pasirašytos Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos] 6 straipsnyje, kaip išaiškinta Europos [Ž]mogaus [T]eisių [T]eismo praktikoje. Ši direktyva sudaro palankesnes sąlygas taikyti tą teisę praktikoje. Tuo tikslu šia direktyva siekiama užtikrinti įtariamojo ar kaltinamojo teisę į vertimo žodžiu ir raštu paslaugas baudžiamajame procese, kad būtų apsaugota tų asmenų teisė į teisingą procesą.

<...>

(17) Šia direktyva turėtų būti užtikrinta, kad būtų teikiama nemokama ir adekvati lingvistinė [kalbinė] pagalba, kurios dėka [siekiant, kad] įtariamieji ir kaltinamieji, nekalbantys baudžiamojo proceso kalba ar jos nesuprantantys, galėtų visapusiškai pasinaudoti teise į gynybą ir užtikrinančia teisingą procesą [ir kad būtų užtikrintas teisingas procesas].

<...>

(22) Remiantis šia direktyva, vertimo žodžiu ir raštu paslaugos turėtų būti teikiamos įtariamųjų ar kaltinamųjų gimtąja ar bet kuria kita kalba, kuria jie kalba ar kurią jie supranta, kad jie galėtų visapusiškai pasinaudoti savo teise į gynybą, ir kad būtų apsaugomas [užtikrintas] teisingas procesas.“

13 Šios direktyvos 1 straipsnio „Dalykas ir taikymo sritis“ 1 ir 2 dalyse numatyta:

„1. Šia direktyva nustatomos taisyklės, susijusios su teise į vertimo žodžiu ir raštu paslaugas baudžiamajame procese ir Europos arešto orderio vykdymo procese.

2. 1 dalyje nurodyta teisė taikoma asmenims nuo tada, kai valstybės narės kompetentingos valdžios institucijos, atsiųsdamos oficialų pranešimą ar kitaip praneša jiems, kad jie įtariami arba kaltinami padarę nusikalstamą veiką, iki proceso pabaigos, tai yra iki galutinio klausimo, ar jie padarė nusikalstamą veiką, išsprendimo, įskaitant, jei taikoma, bausmės paskyrimą ir su bet kokiu apeliaciniu skundu susijusio sprendimo priėmimą.“

14 Minėtos direktyvos 3 straipsnio 1 ir 2 dalys išdėstytos taip:

„1. Valstybės narės užtikrina, kad įtariamiesiems arba kaltinamiesiems, kurie nesupranta atitinkamo baudžiamojo proceso kalbos, per protingą laikotarpį būtų raštu išversti visi esminiai dokumentai, kad jie galėtų pasinaudoti teise į gynybą ir apsaugoti teisingą procesą [kad būtų užtikrintas teisingas procesas].

2. Esminiams dokumentams priskiriami visi sprendimai, kuriais asmeniui atimama laisvė, visi kaltinimai arba kaltinamieji aktai ir visi teismo sprendimai.“

15 Tos pačios direktyvos 4 straipsnyje nustatyta:

„Valstybės narės padengia vertimo <...> raštu išlaidas, patirtas taikant <...> 3 straipsn[į], neatsižvelgiant į proceso baigtį.“

Vengrijos teisė

16 *A nemzetközi bűnügyi jogsegélyről szóló 1996. évi XXXVIII. törvény* (1996 m. Įstatymas Nr. XXXVIII dėl savitarpio tarptautinės pagalbos baudžiamosiose bylose, toliau – Įstatymas Nr. XXXVIII) 46 straipsnio 1a dalyje nustatyta, kad rūšinis ir teritorinis teismingumas nagrinėti bylas dėl užsienio teismų sprendimų galiojimo pripažinimo pagal specialią procedūrą priklauso kaltinamojo gyvenamosios arba buveinės vietos teismui. Pagal šio įstatymo 46 straipsnio 3 dalį taikytina tvarka nustatyta *a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény* (1998 m. Įstatymo Nr. XIX, kuriuo patvirtinamas Baudžiamojo proceso kodeksas, toliau – Baudžiamojo proceso kodeksas) bendrosiose normose, kuriomis reglamentuojamos specialios procedūros, kaip antai nagrinėjamos pagrindinėje byloje.

17 Baudžiamojo proceso kodekso 9 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad baudžiamojo proceso kalba yra vengrų kalba.

18 Pagal šio kodekso 339 straipsnio 1 dalį valstybė padengia išlaidas, kurių neprivalo padengti kaltinamasis. Pagal Baudžiamojo proceso kodekso 338 straipsnio 1 dalį teismas priteisia iš kaltinamojo bylinėjimosi išlaidas, jeigu šis asmuo pripažįstamas kaltas arba jeigu jo atsakomybė nustatoma dėl taisyklės pažeidimo.

19 Baudžiamojo proceso kodekso 555 straipsnio 2 dalies j punkte numatyta, kad specialiose procedūrose patirtos išlaidos iš kaltinamojo priteisiamos, jeigu iš jo priteisiamos ir pagrindinėje baudžiamojoje byloje patirtos išlaidos.

Pagrindinė byla ir prejudicinis klausimas

20 *Landesgericht Eisenstadt* (Aizenštato apylinkės teismas, Austrija) 2014 m. gegužės 13 d. nuosprendžiu nuteisė Vengrijos pilietį I. Balogh už plėšimą įsibraunant, skyrė laisvės atėmimo bausmę ir nurodė jam atlyginti proceso išlaidas; šis nuosprendis įsiteisėjo tų pačių metų spalio 8 d. Kompetentingos Austrijos institucijos informavo *Igazságügyi Minisztérium Nemzetközi Büntetőjogi Osztálya* (Teisingumo ministerijos Tarptautinės baudžiamosios teisės departamentas, Vengrija, toliau – departamentas) apie šio nuosprendžio turinį, o paskui departamento prašymu jam jį persiuntė.

21 Departamentas šį nuosprendį persiuntė prašymą priimti sprendimą pateikusiam teismui, kaip turinčiam jurisdikciją dėl šio nuosprendžio galiojimo Vengrijoje pripažinimo pagal specialią procedūrą, numatytą šio sprendimo 16 punkte nurodytame Įstatyme Nr. XXXVIII. Per šią specialią procedūrą nėra iš naujo vertinamos veikos arba nuteistojo baudžiamoji atsakomybė, nepriimamas naujas apkaltinamasis nuosprendis, o tik pripažįstama užsienio valstybės teismo priimto nuosprendžio tokia pati galia, kokia būtų pripažinta, jeigu jis būtų buvęs priimtas Vengrijos teismo.

22 Kadangi aptariamas nuosprendis surašytas vokiečių kalba, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, vadovaudamasis specialios procedūros taisyklėmis, privalo užtikrinti jo vertimą į proceso kalbą, šiuo atveju – vengrų kalbą.

23 Pagal Baudžiamojo proceso kodekso 555 straipsnio 2 dalies j punktą, atitinkamoje procedūroje taikytiną pagal Įstatymo Nr. XXXVIII 46 straipsnio 3 dalį ir šio kodekso 338 straipsnio 1 dalį, nuteistajam nurodoma padengti per specialią procedūrą patirtas išlaidas, jeigu iš jo priteisiamos ir pagrindinėje baudžiamojoje byloje patirtos išlaidos.

24 Iš prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo sprendimo matyti, kad Vengrijoje formuojama dviejų krypčių teismo praktika, susijusi su pagrindinėje byloje aptariamos specialios procedūros išlaidų padengimu.

25 Pirma, buvo pripažinta, jog Direktyvoje 2010/64 numačius, kad turi būti teikiamas nemokamas vertimas, specialiosios Vengrijos teisės nuostatos netaikytinos, todėl taikytina bendra Baudžiamojo proceso kodekso 9 straipsnio nuostata, pagal kurią Vengrijos pilietybę turintis kaltinamasis turi teisę vartoti savo gimtąją kalbą. Darytina išvada, kad pagal Baudžiamojo proceso kodekso 339 straipsnio 1 dalį valstybė turi padengti užsienio teismo nuosprendžio vertimo išlaidas.

26 Antra, taip pat buvo pripažinta, kad pagrindinė byla, užbaigta priėmus apkaltinamąjį nuosprendį dėl kaltinamojo, skiriasi nuo specialios procedūros, kuri yra nepagrindinė ir kurios tikslas – pripažinti šio nuosprendžio galiojimą Vengrijoje. Todėl nors kaltinamajam, kuris nekalba pagrindinio proceso kalba, turi būti teikiama nemokama kalbinė pagalba šiame procese, tai nereiškia, kad nepagrindinėje procedūroje turi būti teikiama tokia pati pagalba – užsienio teismo nuosprendžio vertimas į proceso kalbą, kurią moka atitinkamas asmuo, – nes šio vertimo raštu reikia minėtos procedūros tikslams, o ne siekiant apsaugoti nuteistojo teises.

27 Šiomis aplinkybėmis *Budapest Környéki Törvényszék* (Budapešto sostinės teismas) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šį prejudicinį klausimą:

„Ar Direktyvos 2010/64 1 straipsnio 1 dalį, pagal kurią „[š]ia direktyva nustatomos taisyklės, susijusios su teise į vertimo žodžiu ir raštu paslaugas baudžiamajame procese ir Europos arešto orderio vykdymo procese“, reikia aiškinti taip, kad Vengrijos teismai šią direktyvą privalo taikyti ir specialiai procedūrai (Baudžiamojo proceso kodekso XXIX skyrius), t. y. ar žodžių junginys „baudžiamajame procese“ apima ir Vengrijos teisėje numatytą specialią procedūrą, ar šis žodžių junginys reiškia vien procesą, kuris užbaigiamas priėmus galutinį sprendimą dėl kaltinamojo baudžiamosios atsakomybės?“

Dėl prejudicinio klausimo

28 Pirmiausia primintina, kad pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką, siekdamas naudingai atsakyti teismui, kuris pateikė prejudicinį klausimą, Teisingumo Teismas gali laikyti reikalinga atsižvelgti į Sąjungos teisės normas, kurių nacionalinis teismas nenurodė formuluodamas savo klausimą. Be to, prireikus Teisingumo Teismui gali tekti performuluoti jam pateiktus klausimus (žr., be kita ko, 2014 m. kovo 13 d. Sprendimo *SICES ir kt.*, C-155/13, EU:C:2014:145, 23 punktą ir 2015 m. vasario 11 d. Sprendimo *Marktgemeinde Straßwalchen ir kt.*, C-531/13, EU:C:2015:79, 37 punktą).

29 Kaip savo pastabose pabrėžė Austrijos vyriausybė ir Europos Komisija, pagrindinėje byloje nagrinėjama situacija gali patekti į Pamatinio sprendimo 2009/315 ir Sprendimo 2009/316 taikymo sritį.

30 Iš tikrųjų iš bylos medžiagos matyti, kad, pirma, pagrindinėje byloje kompetentingos Austrijos institucijos, vadovaudamosi Pamatinio sprendimo 2009/315 4 straipsnio 2 dalimi per Sprendimu 2009/316 nustatytą ECRIS informavo departamentą apie *Landesgericht Eisenstadt* (Aizenštato apygardos teismas) I. Balogh paskelbtą apkaltinamąjį nuosprendį, kad Vengrija saugotų perduotą informaciją, kaip numatyta Sprendimo 2009/316 5 straipsnio 1 dalyje.

31 Antra, departamentas paprašė minėtų institucijų pateikti šio teismo priimtą nuosprendį ir, gavęs šį nuosprendį, persiuntė jį *Budapest Környéki Törvényszék* (Budapešto sostinės teismas), kad šis pagal pagrindinėje byloje aptariamą specialią procedūrą pripažintų minėtą apkaltinamąjį nuosprendį Vengrijoje ir jis būtų įtrauktas į Vengrijos nuosprendžių registrą. Iš tikrųjų tokia procedūra būtina pagal taikytiną nacionalinę teisę.

32 Pagal Pamatinio sprendimo 2009/315 1 straipsnį šiuo pamatiniu sprendimu būtent siekiama apibrėžti, be kita ko, būdus, kaip apkaltinamąjį nuosprendį priėmusi valstybė narė perduoda asmens pilietybės valstybei narei saugoti informaciją apie jos teritorijoje pastarosios valstybės narės piliečio atžvilgiu

priimtus apkaltinamuosius nuosprendžius, įregistruotus apkaltinamąjį nuosprendį priėmusios valstybės narės nuosprendžių registre. Be to, pagal Sprendimo 2009/316 1 straipsnį jo dalykas – sukurti valstybių narių keitimosi informacija standartinės formos elementus.

33 Šiomis aplinkybėmis, siekiant pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui naudingą atsakymą, reikia atsižvelgti ne tik į Direktyvą 2010/64, bet ir į Pamatinį sprendimą 2009/315 bei Sprendimą 2009/316 ir, remiantis tuo, kas išdėstyta, performuluoti pateiktą klausimą.

34 Tad reikia suprasti, kad prejudiciniu klausimu siekiama išsiaiškinti, ar Direktyva 2010/64, taip pat Pamatinis sprendimas 2009/315 ir Sprendimas 2009/316 aiškintini taip, kad pagal juos draudžiama įgyvendinti tokį nacionalinės teisės aktą, pagal kurį nustatyta speciali kitos valstybės narės teismo priimto galutinio sprendimo, kuriuo asmuo nuteistas už padarytą nusikaltimą, pripažinimo procedūra, kaip antai pagrindinėje byloje nagrinėjama speciali procedūra, ir, be kita ko, numatyta, kad per šią procedūrą patirtas šio sprendimo vertimo išlaidas padengia šis asmuo.

35 Siekiant atsakyti į šį klausimą, primintina, kad pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką, aiškinant Sąjungos teisės nuostatą, reikia atsižvelgti ne tik į jos tekstą, bet ir į kontekstą ir teisės akto, kuriame ji įtvirtinta, tikslus (žr. 2015 m. gegužės 21 d. Sprendimo *Rosselle*, C-65/14, EU:C:2015:339, 43 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).

Direktyva 2010/64

36 Aiškinant Direktyvą 2010/64, pirmiausia pažymėtina, kad pagal jos 1 straipsnio 1 dalį šia direktyva nustatomos taisyklės, susijusios su teise į vertimo žodžiu ir raštu paslaugas baudžiamajame procese ir Europos arešto orderio vykdymo procese. Be to, iš minėtos direktyvos 1 straipsnio 2 dalies matyti, kad ši teisė taikoma tam tikram asmeniui nuo tada, kai valstybės narės kompetentingos valdžios institucijos jam praneša, kad jis įtariamas arba kaltinamas padaręs nusikalstamą veiką, iki proceso pabaigos, tai yra iki galutinio klausimo, ar jis padarė nusikalstamą veiką, išsprendimo, įskaitant prireikus bausmės paskyrimą ir su bet kokiu apeliaciniu skundu susijusio sprendimo priėmimą.

37 Tačiau speciali procedūra, kaip antai pagrindinėje byloje aptariama speciali procedūra, kurios tikslas – kitos valstybės narės teismo priimto galutinio sprendimo pripažinimas, pagal jos apibrėžtį vyksta jau išsprendus klausimą, ar įtariamasis ar kaltinamasis padarė nusikalstamą veiką ir, jei reikia, paskyrus bausmę.

38 Antra, pažymėtina, kad, kaip nurodyta Direktyvos 2010/64 14, 17 ir 22 konstatuojamosiose dalyse, šia direktyva siekiama užtikrinti, kad įtariamieji ir kaltinamieji, nekalbantys proceso kalba ar jos nesuprantantys, galėtų pasinaudoti teise į vertimo žodžiu ir raštu paslaugas, sudarant palankesnes sąlygas taikyti šią teisę, kad šiems asmenims būtų užtikrintas teisingas procesas. Atsižvelgiant į tai, šios direktyvos 3 straipsnio 1 ir 2 dalyse numatyta, jog valstybės narės užtikrina, kad šiems asmenims per protingą laikotarpį būtų raštu išversti visi esminiai dokumentai, be kita ko, dėl jų priimti nuosprendžiai, kad jie galėtų pasinaudoti teise į gynybą ir kad būtų užtikrintas teisingas procesas.

39 Iš Austrijos vyriausybės per posėdį Teisingumo Teisme pateiktų paaiškinimų matyti, kad I. Balogh gavo *Landesgericht Eisenstadt* (Aizenštato apygardos teismas) nuosprendžio vertimą – jis jam buvo įteiktas 2015 m. rugpjūčio mėn. Šiomis aplinkybėmis per pagrindinėje byloje aptariamą specialią procedūrą dėl šio nuosprendžio pripažinimo Vengrijoje ir paskelbto apkaltinamojo nuosprendžio įtraukimo į nuosprendžių registrą nereikėjo pateikti naujo minėto nuosprendžio vertimo, siekiant apsaugoti I. Balogh teisę į gynybą arba teisę į veiksmingą teisminę gynybą, ir tai nebuvo pagrįsta, atsižvelgiant į Direktyva 2010/64 siekiamus tikslus.

40 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, Direktyva 2010/64 netaikytina specialiai procedūrai, kaip antai pagrindinėje byloje aptariama speciali procedūra.

Pamatinis sprendimas 2009/315 ir Sprendimas 2009/316

41 Aiškinant Pamatinį sprendimą 2009/315 ir Sprendimą 2009/316, reikia atsižvelgti į, be kita ko, Pamatinio sprendimo 2009/315 4, 5 ir 11 straipsnių ir Sprendimo 2009/316 3 ir 4 straipsnių turinį.

42 Pamatinio sprendimo 2009/315 4 straipsnio 2 dalies pirmoje pastraipoje numatyta, kad apkaltinamąjį nuosprendį priėmusios valstybės narės centrinė institucija turi kuo greičiau pranešti kitų valstybių narių centrinėms institucijoms apie jos teritorijoje tų kitų valstybių narių piliečių atžvilgiu priimtus apkaltinamuosius nuosprendžius, įregistruotus jos nuosprendžių registre. Šio pamatinio sprendimo 5 straipsnio 1 dalyje ir 11 straipsnio 2 dalyje nurodyta, kad asmens pilietybės valstybės narės centrinė institucija turi saugoti gautą informaciją.

43 Apkaltinamąjį nuosprendį priėmusios valstybės asmens pilietybės valstybei narei perduotinos informacijos sąrašas pateiktas Pamatinio sprendimo 2009/315 11 straipsnio 1 dalyje, ir joje nenurodytas pirmosios iš šių valstybių narių teismų priimtas sprendimas.

44 Be to, pagal Pamatinio sprendimo 2009/315 11 straipsnio 3 dalį šia informacija valstybės narės keičiasi elektroniniu būdu, naudodamos standartinę formą. Šiuo klausimu Sprendimo 2009/316 3 ir 4 straipsniuose nurodyta, kad informaciją, susijusią su nusikalstamos veikos pavadinimu arba jos kvalifikavimu teisės sistemoje, ir informaciją, susijusią su apkaltinamojo nuosprendžio turiniu, valstybių narių centrinės institucijos perduoda per ECRIS, nurodydamos atitinkamus kodus, kuriais žymimos nusikalstamos veikos ir sankcijos, apie kurias perduodama informacija.

45 Pamatinio sprendimo 2009/315 4 straipsnio 4 dalyje numatyta, kad apkaltinamąjį nuosprendį priėmusi valstybė narė atskirais atvejais asmens pilietybės valstybės narės centrinės institucijos prašymu pateikia jai apkaltinamųjų nuosprendžių ir tolesnių priemonių kopiją ir kitą su tuo susijusią informaciją, kad ji galėtų įvertinti, ar dėl tų nuosprendžių ir priemonių reikia imtis priemonių nacionaliniu lygiu.

46 Vis dėlto tiek iš šios nuostatos teksto, tiek iš minėto 4 straipsnio struktūros, taip pat iš minėto pamatinio sprendimo 11 straipsnio 1 dalies struktūros matyti, kad asmens pilietybės valstybės narės centrinėms institucijoms apkaltinamasis nuosprendis perduodamas tik jei tai būtina susiklosčius ypatingoms aplinkybėms, tačiau jį pateikti neturi būti reikalaujama sistemingai, siekiant minėtą apkaltinamąjį nuosprendį įtraukti į šios valstybės narės nuosprendžių registrą.

47 Iš per posėdį Teisingumo Teisme pateiktų Vengrijos vyriausybės paaiškinimų matyti, kad pagrindinėje byloje aptariama speciali procedūra taikoma sistemingai ir kad nagrinėjamu atveju nebuvo jokių ypatingų aplinkybių, kurios būtų galėjusios pateisinti šios procedūros taikymą siekiant pripažinti *Landesgericht Eisenstadt* (Aizenštato apygardos teismas) dėl I. Balogh priimtą nuosprendį ir prašyti perduoti šį nuosprendį. Todėl tokio prašymo nebuvo galima laikyti pateisinamu pagal Pamatinio sprendimo 2009/315 4 straipsnio 4 dalį.

48 Iš to, kas išdėstyta, darytina išvada, kad pagal Pamatinį sprendimą 2009/315 ir Sprendimą 2009/316 apkaltinamąjį nuosprendį priėmusios valstybės narės teismo priimtą nuosprendį asmens pilietybės valstybės narės centrinės institucijos turi įtraukti į nuosprendžių registrą tiesiogiai, remdamosi pirmosios valstybės narės per ECRIS naudojant kodų sistemą perduota informacija apie apkaltinamąjį nuosprendį.

49 Šiomis aplinkybėmis toks įtraukimas negali priklausyti nei nuo pirma įgyvendintos minėto apkaltinamojo nuosprendžio pripažinimo procedūros, kaip antai pagrindinėje byloje aptariamos specialios procedūros, nei tuo labiau nuo apkaltinamojo nuosprendžio perdavimo asmens pilietybės valstybei narei, kad ši jį pripažintų.

50 Tokį aiškinimą patvirtina Pamatiniu sprendimu 2009/315 ir Sprendimu 2009/316 siekiami tikslai.

51 Iš tikrųjų, iš šio Pamatinio sprendimo 2009/315 2, 3, 5 ir 17 konstatuojamųjų dalių ir Sprendimo 2009/316 2, 6 ir 12 konstatuojamųjų dalių matyti, kad šiais sprendimais nustatyta keitimosi informacija sistema siekiama supaprastinti dokumentų perdavimo tarp valstybių narių procedūrą, gerinti ir tobulinti tarp valstybių narių keitimąsi informacija iš nuosprendžių registro ir didinti šio keitimosi veiksmingumą sukuriant Europos standartinę formą, kuri leistų informacija keistis vienodu, elektroniniu, suprantamu ir lengvai kompiuterizuotai išverčiamu būdu, naudojant standartines formas ir kodus, kad būtų lengviau teikti savitarpio teisinę pagalbą ir užtikrinti sprendimų baudžiamosiose bylose abipusį pripažinimą.

52 Kaip generalinis advokatas pažymėjo savo išvados 63 punkte, Pamatiniu sprendimu 2009/315 ir Sprendimu 2009/316 siekiama sukurti greitą ir veiksmingą keitimosi informacija apie skirtingose Sąjungos valstybėse narėse priimtus apkaltinamuosius nuosprendžius sistemą.

53 Prieš kitų valstybių narių priimtus apkaltinamuosius nuosprendžius įtraukiant į nuosprendžių registrą įgyvendinama šių apkaltinamųjų nuosprendžių pripažinimo procedūra, kaip pagrindinėje byloje aptariama procedūra, kurią vykdant šie nuosprendžiai turi būti perduodami ir išverčiami, gali smarkiai sulėtinti tokį įtraukimą, apsunkinti keitimąsi informacija tarp valstybių narių, padaryti neveiksmingą Sprendime 2009/316 numatytą kompiuterizuoto vertimo mechanizmą ir taip sutrukdyti pasiekti Pamatiniu sprendimu 2009/315 ir Sprendimu 2009/316 siekiamus tikslus.

54 Be to, apskritai, tokia procedūra nesuderinama su SESV 82 straipsnio, pakeitusio ES 31 straipsnį, kuriuo remiantis priimti Pamatinis sprendimas 2009/315 ir Sprendimas 2009/316, 1 dalyje numatytu nuosprendžių ir teismų sprendimų baudžiamosiose bylose tarpusavio pripažinimo principu. Iš tikrųjų, pagal šį principą draudžiama, kad pripažįstant vienos valstybės narės teismų priimtus nuosprendžius kitoje valstybėje narėje šiuo tikslu būtų taikoma teismo procedūra, kaip antai pagrindinėje byloje aptariama speciali procedūra.

55 Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad pagal Pamatinį sprendimą 2009/315 ir Sprendimą 2009/316 draudžiama įgyvendinti tokį nacionalinės teisės aktą, pagal kurį nustatyta speciali kitos valstybės narės teismo priimto sprendimo pripažinimo procedūra, kaip antai aptariama pagrindinėje byloje.

56 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į pateiktą klausimą reikia atsakyti taip:

— Direktyvos 2010/64 1 straipsnio 1 dalis aiškintina taip, kad ši direktyva netaikytina specialiai nacionalinei vienos valstybės narės teismo priimto galutinio sprendimo, kuriuo asmuo nuteistas už padarytą nusikaltimą, pripažinimo kitos valstybės narės teisme procedūrai,

— Pamatinis sprendimas 2009/315 ir Sprendimas 2009/316 aiškintini taip, kad pagal juos draudžiama įgyvendinti nacionalinės teisės aktą, pagal kurį nustatyta tokia speciali procedūra.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

57 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (penktoji kolegija) nusprendžia:

2010 m. spalio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2010/64/ES dėl teisės į vertimo žodžiu ir raštu paslaugas baudžiamajame procese 1 straipsnio 1 dalis aiškintina taip, kad ši direktyva netaikytina specialiai nacionalinei vienos valstybės narės teismo priimto galutinio sprendimo, kuriuo asmuo nuteistas už padarytą nusikaltimą, pripažinimo kitos valstybės narės teisme procedūrai.

2009 m. vasario 26 d. Tarybos pamatinis sprendimas 2009/315/TVR dėl valstybių narių keitimosi informacija iš nuosprendžių registro organizavimo ir turinio ir 2009 m. balandžio 6 d. Tarybos sprendimas 2009/316/TVR dėl Europos nuosprendžių registrų informacinės sistemos (ECRIS) sukūrimo pagal Pamatinio sprendimo 2009/315/TVR 11 straipsnį aiškintini taip, kad pagal juos draudžiama įgyvendinti nacionalinės teisės aktą, pagal kurį nustatyta tokia speciali procedūra.

Parašai.